

Nr 260.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till låneunderstöd åt vissa egnahemsägare i Göteborgs och Bohus län; given Stockholms slott den 8 maj 1936.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

G U S T A F.

Gustav Möller.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 8 maj 1936.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden UNDÉN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller, *fråga om anslag till låneunderstöd åt vissa egnahemsägare i Göteborgs och Bohus län* samt anför därvid följande:

I en den 29 januari 1936 till socialdepartementet inkommen skrivelse har länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län meddelat, att den långvariga arbetslöshetskris, som drabbat stenindustrikommunerna inom länet, bland andra olägenheter också medfört, att ägare av egnahem och andra mindre bostadsfastigheter inom dessa kommuner i stor utsträckning nödgats skuld-

sätta sig i en omfattning, som för dem medförde risken att icke kunna behålla sina fastigheter. Visserligen hade ifrågavarande fastighetsägare hittills i allmänhet ordentligt skött sina lån, varför exekutiva åtgärder mot fastigheterna i förvånansvärt ringa omfattning förekommit, i betraktande av det i stendistriktet rådande nödläget. Restantier för skatter beträffande egnahemsfastigheter hade icke heller behövt föranleda till dylika åtgärder i någon större mån. Detta resultat vittnade dock mera om vederbörandes till det yttersta bragta uppoffringar för att kunna behålla det egna hemmet så länge som möjligt än om förmåga att i längden skydda detta mot den fortgående skuldsättningens följder. Länsstyrelsen hyste alltså den uppfattningen, att inom en nära framtid ett stort antal av stendistriktets egnahemsägare skulle nödgas se sina fastigheter exekutivt försälda, därest icke hjälp från det allmännas sida kunde beredas dem. Att förlusten av det egna hemmet skulle för vederbörande innebära katastrofala följder vore själfallet, och givetvis skulle även det allmänna träffas av ansefliga sociala olägenheter, om egnahemsägarna förlorade det rotfäste, som bostadsfastigheterna utgjorde. För vidtagande av hjälpåtgärder häremot vore därför anvisande av statsmedel i högsta grad önskvärdt. Hur hjälpen lämpligast skulle anordnas borde bli va föremål för särskild utredning. Emellertid kunde statens sekundärlån till jordbrukare och lånen till jordbrukare för genomförande av ackord m. m. möjligen tjäna som förebilder. Rena understöd utan återbetalningsskyldighet syntes knappast böra ifrågakomma. Vilka belopp, som kunde från statens sida erfordras, vore länsstyrelsen icke beredd att med säkerhet angiva. En på enskilt initiativ ordnad undersökning ledde emellertid till antagandet, att en fond å omkring 300,000 kronor skulle vara behöflig. Länsstyrelsen hemställde, att Kungl. Maj:t ville hos riksdagen äska medel för ändamålet.

Över denna framställning har till en början utlåtande avgivits av statens egnahemsstyrelse. Sedan därefter utlåtande i ärendet även inhämtats från statskontoret samt, med anledning av vad statskontoret därvid anför t angående behovet av ytterligare utredning, förnyat yttrande infor drats från länsstyrelsen, har länsstyrelsen den 9 april 1936 efter verkställd utredning inkommit med det begärda yttrandet. Jag anhåller nu att få lämna en närmare redogörelse för vad i ärendet sålunda förekommit.

Till en början må härvid erinras, att den i länsstyrelsens framställning omförmälda, på enskilt initiativ anordnade undersökningen legat till grund för en vid innevarande års riksdag av herr Karlsson i Munkedal m. fl. i andra kammaren väckt *motion*, nr 207, vari hemställts om anvisande av 300,000 kronor till en hjälpfond för nödställda egnahemsägare, vilkas obestånd härledde sig från oförvällad arbetslöshet inom stenindustrin, att enligt de föreskrifter Kungl. Maj:t kunde meddela användas i syfte att hjälpa vederbörande att kunna behålla sina egnahem. Enligt vad jag inhämtat har motionen hänvisats till statsutskottet, som dock ännu icke avgivit utlåtande över densamma.

Egnahemsstyrelsen har anfört i huvudsak följande.

Det torde ej råda något tvivel därom, att stenhuggarbefolkningen i Bohuslän — liksom i Blekinge och i vissa delar av Kalmar län m. fl. orter — på grund av iråkad arbetslöshet kommit i en bekymmersam ekonomisk ställning, och egnahemsstyrelsen delade länsstyrelsens uppfattning, att svårigheterna ökades, om befolkningen genom exekutiva åtgärder fränhändes sina hem.

Styrelsen ville erinra om att — vad egnahemslåntagarna beträffade — möjlighet finnes att genom beviljande av s. k. uppskovslån enligt kungl. kungörelsen den 21 april 1933 (nr 173), den 4 maj 1934 (nr 126) samt den 17 maj 1935 (nr 161) angående beviljande av uppskov i vissa fall med erläggande av ränta och amortering å lån från egnahemslånefonden bereda dem en åtminstone tillfällig lättnad. För egnahemslåntagare med jordbrukslån även som för andra jordbrukare torde jämväl den utvägen stå öppen att genom ackordslån och lån för förhindrande av exekutiva åtgärder — kungl. kungörelsen den 7 juni 1935 (nr 277) om lån till jordbrukare för genomförande av ackord m. m. — förhindra att hemmen bleve dem fränhända.

Den mest effektiva åtgärden vore dock, att de arbetslösa erhöile utkomst genom arbete, ty alla andra åtgärder kunde av helt naturliga skäl bliva endast en hjälp för tillfället. Statsmakterna borde sålunda på lämpligt sätt ingripa för att få gatsten utnyttjad i största möjliga omfattning inom landet. Därigenom skulle arbetslösheten på området säkerligen i stort sett kunna avskaffas. Om jämsides därmed andra verksamhetsgrenar tillvaratoges för att bereda den eventuellt övertaliga stenhuggarbefolkningen sysselsättning, exempelvis genom jordbruk och hantverk m. m., komme den enda bestående grunden för denna befolknings försörjning att tillskapas.

Egnahemsstyrelsen delade endast i viss mån länsstyrelsens uppfattning, att den hjälp, som erfordrades för att från exekutiva åtgärder rädda stenhuggarbefolkningens lägenheter, borde utgå i form av lån med återbetalningsskyldighet. Hjälp i form av lån borde nämligen begränsas till att omfatta vad fastighetsägaren med relativt normal arbetsinkomst kunde förrenta, vilket i regel torde sammanfalla med fastighetens taxeringsvärde. Att överbelåna fastigheterna torde medföra, att vederbörande låntagare även framdeles finge dragas med svårigheter i förräntnings- och amorteringshänseenden. I sådana fall, där taxeringsgränsen genom belåning vore uppnådd, syntes det vara nödvändigt att hjälpen bereddades vederbörande i annan form och utan återbetalningsskyldighet samt att hjälpen finge användas till räntebetalning och i förekommande fall till gäldreglering, därvid i varje särskilt fall en noggrann undersökning av förefintligt behov med häusyn till andra tillgångar, familjens storlek och dylikt verkställdes. Egnahemsstyrelsen ville sasom en nära till hands liggande parallell peka på den hjälpaktion, som i enlighet med riksdagens beslut år 1932 genomfördes beträffande vissa egnahemslåntagare i Malmöhus län, men hjälpen borde givetvis icke begränsas till enbart egnahemslåntagare utan medgivas jämväl andra fastighetsägare.

Det torde få anses nödvändigt att bringa denna visserligen till antalet begränsade men i synnerligen hög grad av arbetslösheten drabbade befolkningsgrupp hjälp i avvaktan på ett effektivt genomförande av åtgärder till beredande av arbetstillfällen för densamma. Denna hjälpaktion borde dock icke inskränkas till Bohuslän utan omfatta samtliga orter i landet, där befolkningen hade sin utkomst av stenhuggeri och där verksamheten på grund av brist på avsättning vore nedlagd eller i avsevärd mån inskränkt.

Egnahemsstyrelsen tillstyrkte alltså, att de arbetslösa stenhuggarna i

landet, förslagsvis genom vederbörande länsstyrelses försorg, bringades hjälp genom lån och/eller bidrag i avsikt att förekomma att deras lägenheter frånhändes dem genom exekutiva åtgärder, att i varje särskilt fall, där hjälp begärdes, en sorgfällig undersökning verkställdes för att fastslå det föreliggande behovet av skyndsamt hjälp, samt att härför ett lämpligt förslagsanslag anvisades.

Statskontoret har uttalat följande.

Statskontoret funne visserligen syftet med den föreslagna hjälpaktionen i och för sig behjärtansvärt men ville framhålla de principiella betänkligheter, som mötte mot att det allmänna på det extraordinära sätt, som här föreslagits, skulle lämna ekonomiskt bistånd åt en viss kategori medborgare. Samma synpunkt hade av ämbetsverket framförts i ett den 19 februari 1936 avgivet utlåtande angående ifrågasatta hjälpåtgärder av liknande slag till förmån för vissa fastighetsägare i Kiruna och Malmberget, vilka genom inskränkningen av brytningen vid de norrbottniska gruvfälten kommit i svårigheter.

Det torde ligga i öppen dag, att en hjälpaktion av här föreslagen art skulle kunna medföra vittgående konsekvenser i såväl ekonomiskt som annat avseende. Stöd för denna uppfattning torde kunna skönjas redan i egnahemsstyrelsens yttrande, att en aktion av här föreslagen art syntes böra omfatta landets samtliga stenindustridistrikt samt utgå i form av ren subvention.

Statskontoret ville i detta sammanhang fästa uppmärksamheten vid, att ingen närmare utredning förebragts rörande det föreliggande hjälpbehovet, men att länsstyrelsen framhållit, att exekutiva åtgärder mot fastigheterna på grund av gäld hittills förekommit i förvånansvärt ringa omfattning, och att restantier för skatter beträffande egnahemsfastigheter icke heller behövt föranleda till dylika åtgärder i någon större omfattning.

I anledning av vad sålunda anförts och med hänsyn till att länsstyrelsens framställning icke gäve material att överblicka ens de närmast liggande statsfinansiella konsekvenserna av den föreslagna stödaktionen, ansåge sig statskontoret icke kunna tillstyrka framställningen.

Därest emellertid Kungl. Maj:t skulle finna skäl föreligga för vidtagande av åtgärder i den av länsstyrelsen angivna riktningen, syntes det statskontoret, att dylika åtgärder måste föregås av en verklig utredning rörande hjälpbehovet, helst omfattande en prövning av sagda behov i de särskilda fallen och av de individuella förutsättningarna i övrigt för erhållande av hjälp.

Statskontoret ville slutligen gentemot statens egnahemsstyrelse hävda den uppfattningen, att en eventuell stödaktion under alla omständigheter hellre borde gå ut på beviljande av lån än avse statligt stöd i form av bidrag utan återbetalningsskyldighet.

Länsstyrelsens utredning och förslag.

Inledningsvis har länsstyrelsen rörande *sättet för utredningens bedrivande* meddelat, att länsstyrelsen, för att på kortaste tid kunna verkställa ytterligare utredning i ärendet, införskaffat det vid den på enskilt initiativ verkställda undersökningen erhållna primära materialet, bestående av deklARATIONER FRÅN 427 EGNAHEMSÄGARE. Då dessa deklARATIONER visat sig vara ofullständiga, hade länsstyrelsen utarbetat formulär till mera utförliga blanketter och översänt dessa blanketter till samtliga ifrågasvarande 427 egna-

hemsägare. Detta antal innefattade icke samtliga nödställda egnahemsägare inom stenhuggeriområdena. Särskilt vore att märka, att de till dessa områden hörande kommunerna Malmön, Kungshamn, Svenneby, Lur, Grebbe-stads köping och Tjärnö icke omfattats av länsstyrelsens utredning. Det stora flertalet av de mest nödställda bland länets fastighetsägande stenhuggare torde emellertid ha omfattats av undersökningen. Deklarationer på länsstyrelsens blanketter hade inkommit från 393 egnahemsägare. Dessa deklarerationer hade jämförts med dem, som avgivits vid den privata utredningen. Uppgifterna om fastigheternas taxeringsvärden hade kontrollerats, varjämte kontroll å vissa egnahemslåntagares uppgifter erhållits från egnahemsnämnden. Deklarationerna hade därefter statistiskt bearbetats på sätt som i det följande komme att angivas. Länsstyrelsen hade därjämte från sekreteraren i länets hushållningssällskap införskaffat redogörelse angående nödställda egnahemslåntagare. Ytterligare hade vissa uppgifter i ärendet infordrats från samtliga sparbanker i stenhuggeriområdena samt från A.-B. Göteborgs Bank och A.-B. Göteborgs Handelsbank, vilka hade avdelningskontor därstädes.

Rörande dels *folkmängden*, dels *det samlade kommunala skattetrycket*, omfattande kommunalskatt, landstingsmedel och vägs katt, dels ock *antalet arbetslösa stenhuggare* i de av utredningen omfattade kommunerna har länsstyrelsen meddelat följande uppgifter.

Kommun	Folkmängd		Det samlade kommunala skattetrycket			Arbetslösa stenhuggare ^{20/2} 1936
	¹ / ₁ 1931	¹ / ₁ 1935	1931	1934	1935	
Askum	2,854	2,772	11.06	20.26	17.64	241
Bottna	605	589	17.90	32.62	29.28	29
Brastad	4,070	3,772	24.87	27.47	28.08	473
Bro	2,914	2,847	20.25	25.92	25.96	249
Bärfendal	522	526	16.10	16.85	15.15	10
Hogdal	1,478	1,348	15.80	24.47	21.69	100
Kville	5,023	4,928	16.54	23.46	27.14	198
Lommeländ	976	901	25.16	28.66	28.53	103
Lyse	2,704	2,633	16.40	29.72	29.09	161
Näsinge	1,331	1,263	20.95	30.41	29.12	163
Skee	5,766	5,694	22.48	24.70	19.90	410
Svarteborg	2,622	2,720	12.07	15.91	14.11	22
Tanum	5,475	5,315	12.21	19.69	30.46	158
Tossene	5,381	5,304	14.80	20.72	19.49	262
	41,721	40,612				2,579

Uppgifterna i de 393 till länsstyrelsen inkomna deklarerationerna hava av länsstyrelsen sammanfattats i åtskilliga tabeller, beträffande vilka jag får hänvisa till handlingarna i ärendet. Här vill jag begränsa mig till att framhålla, att sammanlagda nuvarande *taxeringsvärdet* å de 393 deklaranternas fastigheter uppgår till 1,201,800 kronor, medan summan av deklaranternas samtliga *skulder* utgör 1,308,495 kronor och sammanlagda *förvärvssumman* för fastigheterna belöper sig till 1,641,114 kronor. Länsstyrelsen har ansett ställningen framstå än sämre, när man betänkte, att vid såväl frivilliga som

exekutiva fastighetsförsäljningar i dessa trakter priserna numera i många fall måste bli lägre än taxeringsvärdena, beroende på svårigheten att finna köpare. Arbetslösheten vore nämligen alltjämt mycket stor i dessa trakter, folkmängden minskades, möjligheterna till förtjänst genom uthyrning försvårades därigenom, och skattetrycket vore stort. Då sammanlagda förvärvssumman för deklaranternas fastigheter med mer än 30 procent överstege summan av fastigheternas nuvarande taxeringsvärden, hade deklaranternas i fastigheterna nedlagda besparingar till stor del gått förlorade.

Rörande *tiden för fastighetsförvärvet* framgår av undersökningen, att 39 deklaranter förvärvat sina fastigheter före 1916, 18 under åren 1916—1920, 52 under åren 1921—1925, 165 under åren 1926—1930 och 119 under åren 1931—1935. Länsstyrelsen har framhållit, att alltså flertalet av fastigheterna förvärvats före den svåra kris inom stenindustrin, som började i slutet av år 1930.

Vad angår *fastigheternas beskaffenhet*, utvisar den gjorda sammanställningen, att av fastigheterna 97 innehålla ett rum och kök, 131 två rum och kök, 88 tre rum och kök, 16 fyra rum och kök, 19 två lägenheter om tillhoppa två rum och två kök, 28 två lägenheter om tillhoppa tre rum och två kök, 8 två lägenheter om tillhoppa fyra rum och två kök samt 6 större lägenheter än de nyss angivna. 70 av fastigheterna innehålla lägenheter, som under de tre sista åren delvis varit uthyrda för en medelhyra per år av 153 kronor.

I deklARATIONERNA HAVA VEDERBÖRANDE FÅTT UTTALA SIG OM, HURUVIDA ENLIGT DERAS MENING *risk för exekutiv auktion* inom den närmaste tiden föreläge. Enligt vad av utredningen framgår HAVA 126 deklaranter med en sammanlagd skuldsumma av 506,969 kronor och ett uppgivet lånebehov av 163,394 kronor besvarat frågan jakande, medan 131 deklaranter med en sammanlagd skuldsumma av 392,909 kronor och ett uppgivet lånebehov av 118,787 kronor ansett frågan oviss samt 136 deklaranter med en sammanlagd skuldsumma av 408,617 kronor och ett uppgivet lånebehov av 148,789 kronor besvarat frågan nekande.

Länsstyrelsen har med anledning av sina diarium uppgjort en förteckning över antalet under åren 1933—1935 gjorda *lagsökningar* angående fastställelse till betalning ur bostadsfastigheter inom de av utredningen omfattade kommunerna samt över antalet under dessa år hållna *exekutiva auktioner* å dylika fastigheter. Förteckningen utvisar, att lagsökningarna uppgingo till respektive 10, 6 och 12 samt de exekutiva auktionerna till respektive 2, 3 och 6.

Länsstyrelsen har antagit, att risken för att *privatbankerna* skulle vidtaga exekutiva åtgärder möjligen icke vore alltför överhängande, enär det vore svårt att vid försäljning få rimliga pris på fastigheterna. Enligt bankernas uppgifter hade egnahemsägarna hittills skött sina lån på ett tillfredsställande sätt. Icke någon av bankerna hade ifrågasatt vidtagandet av exekutiva åtgärder före den 1 juli 1936. Lysekils sparbank hade emellertid anfört, att svårigheterna för låntagarna inom stenindustrikommunerna att nöjaktigt sköta sina lån länge varit påtagliga och förmärkts allt mera under den

senare tiden. A.-B. Göteborgs Handelsbank hade meddelat, att upplupen ränta i allmänhet betalades ordentligt men amorteringen något trögare. En del egna hem i Hunnebostrand och Gravarne vore belägna å ofri grund och följaktligen ej belåningsbara mot in-teckningar. Dessa egna hem torde ha finansierats genom upptagande av lån mot borgen eller genom växelkredit, och amorteringarna å ett flertal dylika lån hade de senare åren varit högst otillfredsställande. Kville sparbank hade an-fört, att under de senaste två åren en tydlig försämring varit märkbar i fråga om egnahemsägarnas sätt att sköta lånen.

Vad angår de av A.-B. Göteborgs Handelsbank berörda förhållandena, har länsstyrelsen meddelat, att bland deklaranterna endast 38 stycken icke hade sina fastigheter in-tecknade. Halva antalet av dessa oin-tecknade fastigheter vore belägna i Hunnebostrand å ofri grund och kunde därför ej in-tecknas. Jämväl flertalet av de övriga oin-tecknade fastigheterna torde vara belägna å ofri grund, enär belåning av in-teckningar vore en lånesökande fastighetsägares första åtgärd.

Av den åvägabragta utredningen framgår vidare, att 115 deklaranter er-hållit lån hos länets *egnahemsnämnd*. Länsstyrelsen har erinrat, att dessa deklaranter visserligen ägde möjlighet att genom uppskovslån få sina svårigheter i någon mån avhjälpta. Gränsen för dylika lån (12 % av ursprungligt lånebelopp) torde dock redan ha uppnåtts av ett flertal låntagare, varjämte egnahemsnämnden ansåge en fortsättning på denna väg icke vara förmånlig för låntagarna så länge ingen förbättring på arbetsmarknaden kunde skönjas. Länsstyrelsen har i fråga om egnahemsnämnden jämväl erinrat, att denna till skillnad från privatbankerna vore så strängt bunden av reglementariska föreskrifter, att exekutiva åtgärder från dess sida icke kunde undvikas.

Beträffande *egnahemsägarnas lånemöjligheter* i övrigt har länsstyrelsen yttrat, att egnahemsägarna hittills syntes genom belåning av fastigheterna, genom upptagande av borgenslån och medelst växlar ha kunnat hålla det hela flytande. Att i bankerna kunna erhålla lån mot enbart in-teckning i fastigheter såsom säkerhet torde icke längre stå egnahemsägarna till buds. Bankerna hade i sina uppgifter angivit belåningsgränsen för enbart in-teckningar till omkring 60 % av taxeringsvärdet, vilken gräns praktiskt taget alla egnahemsägarna torde ha uppnått. Lån mot borgen syntes ha utnyttjats i stor utsträckning, men även denna utväg torde icke längre vara framkomlig, då egnahemsägarna enligt erhållen uppgift i de flesta fall tecknade borgen för varandra, vilken säkerhet därför bleve allt mindre god. En följd av detta system vore, att om en borgensman skulle försättas i konkurs, detta invercade på ett flertal andra egnahemsägare, som tecknat borgen, så att en större krasch kunde bli resultatet.

Härefter må en redogörelse lämnas för det huvudsakliga innehållet i en av *sekreteraren i länets hushållningssällskap* upprättad *promemoria angående vissa inom länet utlämnade egnahemslån*.

Under rubriken »*Allmänna låget*» meddelas i promemorian bland annat följande.

Av de vid utgången av år 1935 utelöpande egnahemslånen voro 1,046 bostadslån mot endast 537 jordbrukslån. Man kunde beträffande bostadslånens geografiska fördelning särskilja fem områden, nämligen Göteborgsområdet, stenhuggeriområdet, fiskareområdet, Munkedalsområdet och övriga länsdelar. Inom stenhuggeri- och fiskareområdena vore flertalet egnahemslåntagare stenhuggare respektive fiskare. Av bostadslånen fölle 298 stycken, d. v. s. 28.6 % av samtliga, på stenhuggeriområdet, samt 144 stycken, d. v. s. 13.8 % av samtliga, på fiskareområdet. Ett stort antal av låntagarna vore alltså för sin utkomst beroende av stenhuggeriindustrin och fisket. Det försämrade läget inom dessa näringsgrenar under de senare åren måste därför avsevärt minska möjligheterna för egnahemsnämnden att erhålla förfallna räntor och amorteringar å bostadslån.

Av jordbrukslånen fölle 150 stycken, d. v. s. 27.6 % av samtliga, på stenhuggeriområdet, samt 68 stycken, d. v. s. 12.6 % av samtliga, på fiskareområdet. Ju mindre ett jordbruk vore och ju högre det vore belånat, desto mera ökades ägarens beroende även av andra näringsgrenar i trakten. Av en företagen undersökning rörande storleken av 133 stycken jordbruksegnahem inom stenhuggeriområdet kunde — under beaktande av att samtliga innehavare av dessa egnahem hade betydande egnahemslån och måhända även andra lån — den slutsatsen med sannolikhet dragas, att minst $\frac{2}{3}$ av innehavarna av jordbruksegnahem inom stenhuggeriområdet vore i behov av inkomst vid sidan av jordbruket, dels för att kunna föda sig och sina familjer, dels och framför allt för att kunna förränta och amortera sina skulder.

Med hänsyn till fiskets och stenhuggeriindustriens ävensom jordbrukets betryckta ekonomiska läge kunde man mot bakgrunden av det sagda vänta sig en betydande försämring av annuitetsbetalningarna under de senaste åren från egnahemslåntagare. Någon försämring kunde måhända jämväl iakttagas, dock med en ganska utpräglad vändning till det bättre under år 1935. Att försämringen emellertid icke blivit av större utsträckning torde i hög grad bero på det system med uppskovslån, som tillämpats under de senare åren, stundom kanske även på upplåning hos privata personer eller korta banklån för gäldande av egnahemslåneannuiteterna. Det tämligen tillfredsställande läget på detta område torde sålunda få betraktas såsom i viss mån konstlat och knappast möjligt att upprätthålla i längden. Till belysande av uppskovssystemets omfattning kunde nämnas, att den 31 december 1935 utestodo i runt tal 25,000 kronor i form av dylika lån. Sådana hade beviljats under åren 1933, 1934 och 1935. Räntor och amorteringar hade under vart och ett av sagda år uppgått till i runt tal 250,000 kronor.

	Beviljade uppskovs- lån c:a	I % av upp- debiterad annuitet c:a	Antal lagsök- ningar
1933	7,000	2,8	23
1934	13,800	5,5	12
1935	4,200	1,7	33

Maximum hade sålunda uppnåtts under år 1934. Under år 1935 hade uppskovslånebeloppet varit relativt litet, beroende på dels att en del av egnahemslåntagarna uppnått gränsen för dylika lån (12 % av ursprungligt lånebelopp), dels att en fortsättning på denna väg icke ansetts vara förmånlig för egnahemslåntagarna, så länge någon förbättring av det ekonomiska läget inom framför allt stenhuggeriindustrin och fisket icke kunde skönjas. Tillämpning av

ifrågavarande system skulle under sådana förhållanden ofta innebära en ökad skuldsättning utan effektiv hjälp för framtiden.

Det skulle emellertid icke förnekas, att uppskovslånesystemet inneburit en icke endast tillfällig hjälp för vissa egnahemslåntagare. Men för många hade dock hjälpen varit diskutabel. Ganska tydligt framginge detta av det antal lagsökningsåtgärder, som egnahemsnämnden sett sig nödsakad vidtaga mot egnahemslåntagare under ifrågavarande år, flertalet med uppskovslån. Såsom av de lämnade uppgifterna framginge utgjorde lagsökningarna 1933 23 stycken, 1934 12 stycken och 1935 icke mindre än 33 stycken. I realiteten vore skillnaden mellan 1934 och 1935 ännu större, i det att lagsökningarna sistnämnda år avsett endast de låntagare, som häftat i skuld för första hälften av 1934 års annuitet, medan 1934 års lagsökningar omfattat jämväl dem, som resterat för andra hälften 1933. 42 låntagare hade sålunda betalt första hälften av 1934 års annuiteter men däremot icke andra hälften. Ifråga om dessa hade ännu inga åtgärder vidtagits. Ytterligare kunde påpekas, att av 1933 års lagsökningar ingen föranlett exekutiv auktion, medan 1934 års lagsökningar föranlett att tre lägenheter måst försäljas exekutivt under år 1935. Av 1935 års lagsökningar hade föranletts två exekutiva försäljningar samma år.

I promemorian behandlas därefter under rubriken »*Speciell redogörelse*» till en början vissa spörsmål, sammanhängande med de låntagare, som ännu icke inbetalt hela annuiteten för år 1934. Redogörelsen är härutinnan uppdelad på två avdelningar, nämligen en för de låntagare, som restera för hela 1934 års annuitet, och en för dem, som betalt första men icke andra hälften av samma annuitet.

Vad först angår restantier för hela år 1934, framgår av redogörelsen, att för dylika restantier häfta 9 innehavare av jordbruksegnahem, därav 6 inom stenhuggeriområdet, och 5 innehavare av bostadsegnahem, därav 2 inom stenhuggeriområdet, samt att mot samtliga dessa egnahemsinnehavare meddelats utslag i kravmål, vilka utslag sedermera vunnit laga kraft och inlämnats för verkställighet. Summan av restantierna utgör för jordbrukslånen 4,151 kronor 47 öre och för bostadslånen 1,647 kronor 6 öre, medan summan av egnahemsnämndens samtliga fordringar utgör för jordbrukslånen 46,543 kronor 71 öre och för bostadslånen 16,296 kronor 75 öre. Vid senaste femårsbesiktningar, vilka huvudsakligen verkställdes under år 1933, hava ifrågavarande jordbruksegnahem åsatts ett sammanlagt värde av 64,000 kronor samt bostadsegnahemmen ett sammanlagt värde av 30,000 kronor. I redogörelsen påpekas emellertid, att flertalet av de åsatta värdena säkerligen icke skulle uppnås vid exekutiv försäljning. Vidare meddelas, att utslagen i kravmålen visserligen inlämnats för verkställighet, men att uppskov med verkställigheten medgivits tills vidare intill dess visshet vunnits om, huruvida eventuella åtgärder komme att vidtagas i anledning av den vid årets riksdag väckta motionen i ärendet eller huruvida vederbörandes skulder kunde på annat sätt regleras. Därest intet åtgjordes från riksdagens sida, funnes i fråga om jordbruksegnahemmen dock den möjligheten att ordna med lån till förhindrande av exekutiv försäljning.

Beträffande härefter restantier för andra halvåret 1934 framgår av redogörelsen, att för dylika restantier häfta, bortsett från de i första avdelningen behandlade låntagarna, 15 innehavare av jordbruksegnahem, därav 8 inom stenhuggeriområdet, samt 27 innehavare av bostadsegnahem, därav 20 inom stenhuggeriområdet. Summan av restantierna utgör för jordbrukslånen 4,151 kronor 20 öre och för bostadslånen 5,871 kronor 31 öre, medan summan av egnahemsnämndens samtliga fordringar belöper sig till å jord-

brukslånen 67,584 kronor 98 öre och å bostadslånen 81,015 kronor 35 öre. Vid besiktningar, verkställda under åren 1933—1935, hava ifrågavarande jordbruksegnahem åsatts värden av tillhoppa 90,500 kronor samt bostadsegnahemmen värden av tillhoppa 120,000 kronor. Även beträffande dessa värden påpekas, att flertalet av dem säkerligen icke skulle uppnås vid exekutiv försäljning. För dagen föreläge väl icke någon fara för exekutiv försäljning av ifrågavarande fastigheter — lagsökningsåtgärder hade ännu icke vidtagits — men frågan därom bleve givetvis ganska snart aktuell.

I den speciella redogörelsen lämnas slutligen i en särskild avdelning, avseende restantier för närvarande, en sammanställning av antalet egnahemslåntagare, vilka intill den 19 februari 1936 icke inbetalt hösten 1935 förfallen annuitet för första halvåret 1935 eller tidigare förfallen annuitet, däri alltså jämväl inberäknade de i det föregående behandlade låntagarna. Det erinras, att visserligen en del av 1935 års restantier kunde förväntas snart komma att inlevereras, men att sammanställningen dock torde giva en bild av, inom vilka områden svårigheterna att erlægga föreskrivna annuiteter vore mest framträdande.

Sammanställningen är av följande utseende.

O m r å d e	Jordbrukslån		Bostadslån		Summa	
	Antal	% av samtliga lån inom området	Antal	%	Antal	%
Göteborgsområdet	10	17	27	6	37	8
Stenhuggeriområdet	41	27	83	28	124	28
Fiskareområdet	4	6	24	17	28	13
Munkedalsområdet	1	(13)	2	3	3	4
Övriga länsdelar	41	16	6	7	47	14
Summa	97	18	142	13	239	15

Vid länsstyrelsens yttrande finns jämväl fogad en av *landsfiskalen i Stångens distrikt* upprättad, den 23 januari 1936 dagtecknad *promemoria angående egnahemsägarna i distriktet*, vari anföres bland annat följande.

Vid denna dag i samtliga banker i Lysekil gjorda förfrågningar rörande de små egnahemsägarnas förmåga att sköta sina fastighetslån har jag uttrönt, att alla erlagt sina räntor i skäligen rätt tid. Å in-teckningslånen, som ligga under halva taxeringsvärdet, fordrades f. n. som regel icke någon amortering. Å övriga in-teckningslån eller sådana lån, som hade sammanhang med fastighet, hade de avtalade amorteringarna i mycket stor utsträckning icke blivit till fullo guldna, och i många fall hade de avtalade amorteringarna helt uteblivit under de senaste åren.

Personligen känner jag ett stort antal fall, där egnahemsägarna dragas med mycket stora svårigheter. Många hava skaffat sig egna hem efter 1930. Då arbetstillgången blev sämre, var det många, som fyllde ut arbetstiden genom att bygga hus. Stenhuggarna kunde själva planera sina tomter och lägga sina grundmurar i granit samt i många fall även biträda med husbyggandet. Vid byggandet av husen ha särskilt på senare åren även skäligen medellösa personer byggt så, att de räknat med att kunna hyra ut en lägenhet om ett eller två rum och kök. De små husen om ett rum och kök (s. k. enkla hus) som kunde uppföras för omkring 2,500 kronor, hava blivit alltmera sällsynta. De flesta hava på senare åren byggt s. k. dubbla hus, vilka innehålla i första våningen två rum och kök samt i andra våningen minst ett rum och kök, och dessa hus kosta minst 5—7,000 kronor.

Egnahemsägarna bland stenhuggarna äro nästan alla skuldsatta och befinna sig nu i en svår ställning. Särskilt besvärligt hava de, som räknat med uthyrning.

Några utmätningar av egnahemmen förekomma nästan aldrig. Kronoutskylderna, som belöpa på fastigheten, lyckas polisfjärdingsmännen i allmänhet utfå, och i de fall, då så visat sig omöjligt, hava utskylderna avkortats. För utfående av kommunalutskylder har utmätning av fastighet förekommit endast i något undantagsfall, vilket då icke berört den kategori, som här egentligen avses. Kommunalutskylderna uttagas genom införsel i lön, så långt detta är möjligt. Att därjämte utmäta de arbetslösa stenhuggarnas skuldbelastade små fastigheter och därigenom ställa familjen utan bostad har jag icke kunnat finna förenligt med en vettig förvaltning.

Lagsökningar för fastighetslån förekomma mycket sällan.

För egen del anser jag, att flertalet egnahemsägare, tillhörande stenhuggarekategorin, dragas med ytterst stora svårigheter, varför en hjälp åt dem måste betecknas som *synnerligen behjärtansvärd*.

Om medel skulle anslås till dessa egnahemsägare, vore det önskvärt, att å egnahemmen belöpande oguldna utskylder i första hand finge erläggas med dessa medel.

Länsstyrelsen har funnit den verkställda utredningen ådagalägga, att *hjälp från det allmännas sida vore ofrånkomlig*.

Rörande *formen för denna hjälp* har länsstyrelsen yttrat, att möjligheter borde beredas egnahemsägarna att erhålla lån av statsmedel mot ringa säkerhet. Skulle svårigheterna fortfara under ett flertal år framåt i lika hög grad som nu, torde avskrivning av större eller mindre del av lånen kunna ifrågasättas. Länsstyrelsen ansåge alltså, att lånen till jordbrukare för genomförande av ackord och för förekommande av exekutiv försäljning av gäldenärens fastighet vore lämpliga förebilder för den ifrågasatta hjälpverksamheten. Ackordslånen vore särskilt effektiva för saneringen av låntagarens ekonomi. Kungl. Maj:t hade i proposition nr 187 till innevarande års riksdag föreslagit ändrade bestämmelser för lån till förekommande av exekutiv försäljning, vilka bestämmelser komme att göra dessa lån i högre grad än förut lämpade för sitt ändamål och ägnade att utgöra en förebild för bestämmelser beträffande nu ifrågavarande hjälpverksamhet.

Vidare funne länsstyrelsen det lämpligt, att låneverksamheten under centralnämndens överinseende handhades av Göteborgs och Bohus läns länenämnd för ackordslåneärenden m. m., vilken länenämnd genom sitt fleråriga handhavande av lånen till jordbrukare förvärvat erfarenhet rörande låneverksamhet. Administrationskostnaderna torde därigenom även bli mindre, än om verksamheten skulle skötas av länsstyrelsen, som på grund av sin stora arbetsbörda icke torde kunna sköta låneverksamheten utan att anställa ytterligare personal. Därtill komme, att länsstyrelsen i egenskap av överexekutor handlade exekutiva auktioner av fastigheter på länets landsbygd och därför borde intaga en opartisk ställning i förhållande till såväl borgenär som gäldenär. Länenämnden borde emellertid i detta fall bestå av ordföranden jämte två representanter för ägare av bostadsfastigheter.

I fråga om *medelsbehöret* kunde fastighetsägarnas uppgifter om erforderligt lånebelopp icke tjäna till ledning. Vissa deklaranter hade nämligen angivit

endast vad som erfordrades till betalning av förfallna eller inom den närmaste tiden förfallande ränte- och amorteringsbelopp, medan andra åter önskade en omplacering av sina lån och angivit härför erforderliga belopp. Beräknades emellertid 5 procents ränta under ett år å hela skuldsumman 1,308,495 kronor, åtginge härtill omkring 65,000 kronor. Lades härtill 10 procents amortering å den skuldsumma, som belastade de egnahemsägare, vilka uppgivit risk för exekutiv auktion föreligga, ävensom de, som uppgivit att frågan härom vore oviss, eller alltså å tillhoppa 899,878 kronor, erfordrades ytterligare omkring 90,000 kronor. Toges hänsyn till, att icke alla stenhuggerikommuner berörts av utredningen, att icke heller inom de undersökta områdena alla stenhuggare med egnahem avgivit deklaration, samt att ackordslånen i regel krävde större kapitalbelopp än exekutivlånen, vore emellertid antagligt, att ovannämnda belopp, sammanlagt 155,000 kronor, borde ansenligt ökas för att motsvara det verkliga behovet. I sin ursprungliga framställning hade länsstyrelsen preliminärt uppskattat penningbehovet för den ifrågasatta stödverksamheten till omkring 300,000 kronor. Den verkställda utredningen syntes dock angiva, att detta belopp överstege behovet. För närvarande torde, innan någon erfarenhet vunnits, kunna antagas, att ett anslag å 200,000 kronor vore tillräckligt för avhjälpandet av det mest överhängande lånebehovet av nu förevarande art inom länet.

*Departements-
chefen.*

Av den föregående redogörelsen torde tydligt framgå, att den sedan länge rådande svåra arbetslösheten inom stenindustrin i Göteborgs och Bohus län kan komma att medföra betänkliga återverkningar å fastighets- och bostadsförhållandena i vissa delar av länet. Åtskilliga av de arbetslösa stenarbetarna innehava smärre bostads- eller jordbruksegnahem, vilka senare dock i regel äro alltför små för att kunna lämna full bärgning åt ägarna och deras familjer. Genom den väsentliga minskningen i arbetsinkomsten har uppstått svårighet för dessa egnahemsägare att fullgöra ingångna låneförbindelser. Innehavarna av egnahemslån hava visserligen under de senast förflutna tre åren ägt möjlighet att intill 12 procent av ursprungliga lånebeloppet erhålla så kallade uppskovslån. Många låntagare torde dock redan hava till fullo utnyttjat denna möjlighet. Så länge någon förbättring av det ekonomiska läget inom stenindustrin icke kan skönjas, synes för övrigt egnahemsnämnden numera icke vara benägen att bevilja stenarbetarna flera dylika lån. Icke heller torde de arbetslösa stenarbetare, som äro ägare av mindre jordbruksegnahem, kunna erhålla för jordbrukare avsedda lån för genomförande av ackord eller till förekommande av exekutiv försäljning. Såsom förutsättning för beviljande av sådant lån gäller nämligen bland annat, att gäldenärens ekonomiska svårigheter icke uppkommit på grund av omständigheter, vilka varit jordbrukets bedrivande ovidkommande, samt att med hänsyn till avkastningsförmågan hos gäldenärens jordbruk, storleken och beskaffenheten av hans skulder ävensom övriga omständigheter kan med hög grad av sannolikhet antagas, att gäldenären skall, om lånet erhålles, kunna fortsätta att driva jordbruket och därunder göra rätt för sig. Av ut-

redningen i detta ärende framgår, att minst ett 100-tal stenarbetare för närvarande restera med betalning av förfallna annuiteter å egnahemslån. I några fall har egnahemsnämnden redan vidtagit åtgärder för indrivning av lånen genom exekutiv försäljning av fastigheterna, och risken för dylika åtgärder synes i övriga fall vara betydande. Flertalet av de stenarbetare, som äga fastigheter, har emellertid dessa belånade i banker. Hittills synas dessa lån hava skötts på ett enligt långivarnas uppfattning något så när tillfredsställande sätt, i det avtalade amorteringar visserligen i åtskilliga fall utblivit men ränta vanligen influtit i behörig ordning. I längden lär det dock bereda åtskilliga av de arbetslösa oöverkomliga svårigheter att även i denna begränsade omfattning fullgöra sina skyldigheter. Vid bristande räntelikvider anse sig bankerna sannolikt icke kunna underlåta att söka tvångsrealisation av fastigheterna. Slutligen finnes ett mindre antal stenarbetare, vilka äga och bebo å ofri grund belägna bostadshus. Ehuru dessa arbetare icke kunnat förskaffa sig lån mot in-teckningar, synas även de i regel vara hårt skuldsatta och därför också utsatta för risken att genom utmätning bliva berövade sina hem.

Den 6 mars innevarande år har Kungl. Maj:t på hemställan av chefen för finansdepartementet beslutat genom proposition (nr 185) föreslå riksdagen att för låneunderstöd åt vissa fastighetsägare i Kiruna och Malmberget anvisa ett reservationsanslag av 150,000 kronor. I nämnda samhällen hava nämligen åtskilliga fastighetsägare, i regel anställda inom gruvindustrin, genom inskränkningarna i driften vid Norrbottens gruvfält och den därav föranledda väsentliga minskningen i arbetsförtjänsten fått svårt att fullgöra tidigare ingångna låneförbindelser. Som skäl för sin hemställan anförde föredragande departementschefen bland annat, att även om principiella betänkligheter skulle kunna hysas mot hjälpåtgärder från statens sida, borde dock — med hänsyn till den särställning omförmälda, av gruvbolagets verksamhet helt beroende samhällen intoge — dessa betänkligheter icke tillmätas avgörande betydelse, i synnerhet om hjälpaktionen begränsades i huvudsak enligt ett i ärendet avgivet förslag. Då de bohusländska stenarbetarnas ställning i nu förevarande hänseende måste anses minst lika svår som arbetarnas vid Norrbottens gruvfält, vill jag tillråda, att staten lämnar även de förstnämnda erforderligt stöd i deras strävan att få behålla sina egnahem. Däremot är jag i brist på närmare utredning härutinnan icke beredd att nu föreslå dylika åtgärder till förmån för arbetslösa stenarbetare i andra delar av landet.

Den av mig nu förordade stödaktionen synes också lämpligen böra anordnas efter i huvudsak samma riktlinjer, som i propositionen nr 185 föreslagits skola gälla för hjälpen åt fastighetsägarna i Kiruna och Malmberget. Sålunda torde, på sätt länsstyrelsen jämväl föreslagit, ett lämpligt anslagsbelopp böra ställas till förfogande för utlämnande av lån till sådana ägare av egnahem i Göteborgs och Bohus län, vilka på grund av stenindustrins betryckta läge råkat i ekonomiska svårigheter. Endast sådana arbetare, som gjort vad på dem ankommit för övervinnande av svårigheterna samt äro kända för

skötsamhet och i övrigt finnas förtjänta av bistånd, torde böra komma i fråga för erhållande av lån. Lån bör vidare beviljas endast därest det uppenbarligen, föreligger fara för att vederbörande skall genom exekutiva åtgärder bliva berövad sitt hem. För ägare av fastighet synes lånehjälpen böra begränsas till att omfatta dels förfallna oguldna annuiteter och räntor å lån mot säkerhet av inteckning, dels ock under åren 1936—1938 förfallande annuiteter och räntor å dylika lån. Utgöres det egna hemmet av bostadshus å ofri grund, vill jag förorda, att hjälpen begränsas till att omfatta dels förfallen ogulden markhyra ävensom förfallna oguldna amorteringar och räntor å lån, som den låneberättigade iklätt sig i och för förvärvet av det egna hemmet, dels ock under åren 1936—1938 förfallande markhyra samt under samma år förfallande amorteringar och räntor å sistnämnda lån. I fall av mindre hjälpbehov torde det enligt sålunda angivna grunder beräknade lånebeloppet böra efter omständigheterna nedsättas, exempelvis till två tredjedelar eller hälften.

I likhet med vad som föreslagits beträffande den ifrågasatta likartade hjälpkaktionen i Norrbotten synes även lånehjälpen åt stenarbetarna i Bohuslän böra handhavas av länsstyrelsen med biträde av sådana rådgivande lokala organ, som länsstyrelsen för detta ändamål kan finna erforderligt anlita. Några särskilda medel till bestridande av administrationskostnaderna lära icke behöva beräknas. Lånebeloppen torde, allteftersom gäldbeloppen förfalla till betalning, böra av länsstyrelsen för gäldenärens räkning utbetalas direkt till vederbörande borgenär. Närhelst anledning därtill kan yppa sig, bör emellertid länsstyrelsen äga inhibera ytterligare utbetalning av lånemedel.

Meddelat lån torde böra vara räntefritt intill utgången av år 1938; för tiden därefter torde böra gäldas ränta efter fyra procent om året. Från och med år 1939 bör å lånet årligen erläggas amortering, som jämte ränta å oguldet belopp utgöres genom en varje år lika stor annuitet, så beräknad, att lånet är återbetalat tio år efter amorteringens början.

Till säkerhet för lån åt fastighetsägare bör, därest fastigheten icke är belånad till så högt belopp som motsvarar dess beräknade värde, pantförskrivnas inteckning i fastigheten intill nämnda värde. I den mån belånad inteckning genom statslånet frigöres, bör jämväl denna förskrivnas till säkerhet för lånet. I övrigt bör såsom villkor för låns beviljande gälla, att för lånet ställes av länsstyrelsen godkänd säkerhet. Länsstyrelsen synes dock böra medgivas rätt att helt eller delvis eftergiva detta villkor, därest gäldenären saknar möjlighet att lämna godtagbar säkerhet och ömmande omständigheter föreligga, exempelvis att gäldenären har barn att försörja.

Ansökan om erhållande av lån bör ställas till länsstyrelsen, som har att efter vederbörlig utredning bevilja lån, i den mån tillgängligt anslag det medgiver. Länsstyrelsens beslut rörande låneansökan bör ofördröjligen tillställas gäldenären; klagan över länsstyrelsens beslut torde ej böra medgivas. Då lån beviljats, synes det böra åligga gäldenären dels att utfärda skuldförbindelse, angivande, förutom lånesumman, gäldenärens åtaganden ifråga om lånets återbetalande jämte övriga lånevillkor, dels ock att i förekommande

fall avlämna föreskriven säkerhet. Därest, i enlighet med vad förut angivits, länsstyrelsen finner sig böra inhibera vidare utbetalningar å lånet, torde motsvarande avskrivning böra ske å skuldförbindelsen. Förfallen ränta och amortering å statslånet torde för varje kalenderår före årets utgång böra av gäldenären inbetalas till länsstyrelsen.

På länsstyrelsen bör ankomma att tillse, att gäldenär fullgör sina skyldigheter i avseende å av länsstyrelsen beviljat lån. Därest gäldenären finnes genom oriktig uppgift ha föranlett lånets beviljande eller gäldenären visar försumlighet att erlægga föreskriven ränta eller amortering eller annorledes bryter mot sina åligganden enligt skuldförbindelsen eller när eljest sådana förhållanden inträffat, att gäldenären med hänsyn till det med lånet avsedda syftet uppenbarligen icke längre bör få tillgodonjuta lånet, bör länsstyrelsen äga uppsäga lånet till omedelbar betalning. Där uppsägning sålunda sker, torde, ändå att ränta eljest ej skolat utgå, å lånet böra gäldas ränta efter fyra procent om året från och med uppsägningsdagen. Finner länsstyrelsen i annat fall än förut omnämnts, att avskrivning på grund av utlämnat lån bör äga rum, lär frågan därom böra underställas Kungl. Maj:t.

Frågan i vilken utsträckning medel för nu berörda ändamål kunna bliva erforderliga undandraget sig ett säkert bedömande. Länsstyrelsen har med stöd av vissa beräkningar föreslagit ett anslag å 200,000 kronor. Med hänsyn bland annat till att anslaget icke synes böra begränsas alltför snävt förordar jag länsstyrelsens förslag i denna del. Enär fördelningen på olika år av kostnaderna för ifrågavarande hjälpaktion icke nu kan tillförlitligt beräknas, vill jag vidare tillstyrka, att hela det belopp, vartill sagda kostnader sålunda uppskattats, upptages såsom reservationsanslag å riksstaten för nästa budgetår. Anslaget torde böra uppföras bland utgifter för kapitalökning under den bland statens utlåningsfonder upptagna fonden för låneunderstöd. Med hänsyn till de villkor, som avses skola gälla för ifrågavarande lån, torde anslaget böra utgå till ett belopp av 125,000 kronor av lånemedel och till återstående del av skattemedel. På Kungl. Maj:t torde få ankomma att i huvudsaklig överensstämmelse med av mig angivna grunder meddela närmare föreskrifter rörande dispositionen av det föreslagna anslaget. För ändamålet finnas medel icke beräknade å riksstaten för budgetåret 1936/1937. Chefen för finansdepartementet torde senare få anmäla frågan om sättet för täckande av det nu äskade skattemedelsanslaget.

Under återopande av det anförda och under framhållande, att nu anmälda ärende synes jämlikt § 54 riksdagsordningen kunna föreläggas riksdagen utan hinder av att den för propositioners avlämnande till riksdagen i allmänhet stadgade tid gått till ända, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för utlämnande av låneunderstöd i huvudsaklig överensstämmelse med vad av mig i det föregående angivits, bland Utgifter för kapitalökning, under Statens utlåningsfonder, Fon-

den för låneunderstöd, till *Låneunderstöd åt vissa egnahemsägare i Göteborgs och Bohus län* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett *reservationsanslag* av 200,000 kronor, därav 125,000 kronor att utgå av lånemedel.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Henry Rooth.